

دائرة مخصوصه

در سعادتده باب عالی جوارنده

محل اداره :

مشرط القلم

اخطار :

مسلكمزه موافق آثار جديده مع المنوئيه
قبول او انوز

درج ايندهين آثار اعاده او تاز

ديس، فلسفه، علوم، حقوق، ادبيات، سياست، و باطاحه كرك سياسى و كرك اجتماعى و مدنى احوال و شئون اسلاميه و دينى ايد و هفته ده بر نشر انور.

آبونه بدلى

صاحب و مؤسلى :

در سعادتده نسخه سى ۵۰ پاره در

ابوالعلا زين العابدين - ح . اشرف اديب

سنه لکى التى آيلنى

ممالك عثمانيه	ايچون	۸۰	۴۰	غروش
روسيه	»	۶۰۵	۳۰۵	روبله
ساثر ممالك اجنبيه	»	۱۷	۹	فرانق

تاريخ تأسيسى

۱۰ تموز ۳۲۴

قبرله دن مقوا بورو ايله كوندريلىر سه سنوى

۲۰ غروش فضله آلنير

عدد : ۷۱

۱ محرم ۳۲۸ پنجشنبه ۳۱ كانون اول ۳۲۵

اوچنچى جلد

اگر هانوتو مسلمانانك بوكونكى حاليله اصول دينه لرندن انحرافلرينى ذكر ايدهرك شتون حياتيه لرينى اهامال ايلدكلرندن ، مصالح ذتيه لرينه قارشى غفلت محض ايچنده بولندقلرندن طولايى كنديلرينى مؤاخذه ايله اكتفا ايتمش اولسه ايدى مسلمانانك ايچنده سوزلرينى خيرخواها و صايا صورتنده تلقى ايدنلردن بشقه كيمسه بولمناز ايدى .

مرحوم شيخ محمد عبده

محمد عاكف

اجتهاده دائر

اجتهاد و شافعيه :

عراق ، حجاز مكتب فقهيلى آرتق تماماً تأسس ايتمش ؛ هرايكيسى كندى اصول مخصوصه لرى اوزره داخلاً توسع ايتمهك باشلامشيدى . سالكلرى قسماً حرا لاجتهاد اولغله برابر ، منسوب اولدني مكتبك اصولنى تعقيب ايدرلر ؛ اجتهاده اولوجهل بتون بي طرفاقتى حقيه محافظه ايدمه زدى . اشته بو صورتله ايكي مكتب آراسنده خيلى آچيقلق حصوله كلشيدى .

شام ، مكه ، يمن قطعه لرنده اولان فقها بالنسبه هرايكى مكتبه قارشو آز چوق بيكانه لك كوستريور ؛ بي طرف كچنورلردى . هله بو حال مكه ده خيلى ايلروده ايدى . عبدالله بن عباس رضى الله عنهما نك اجتهاده اولان مسلك سربستانه سى اصحابنك ناصيه عرفانلرنده حجازليرك ، عراقيليرك كوزلرينى قاشديره جوق قدر تجلى ايتمش كي كلبوردى . بونكه برابر مكليلر مدينه ليلردن آز چوق متأثرده اوليورلر دكلدى . امام مالك حضرتلرينك بعض فتاويسى ايشيديلور ؛ جمع و تاليف ييوردينى « موطأ » نام اثرك مكه مكرمه طلبه لرى طرفندن حفظ ايدليكى ده كوريلوردي . ومع ذلك بي طرفلق هيسنه غايه جاليردى .

اشته احوال فقهي و اجتهاديه ، وجه مشروح اوزره دوام ايتمكه ايكن قريش قبيله سنه منسوب هاشمیلردن بريى تحصيل اساسى بي مكه مكرمه ده كوردككن ، امام مالك مؤطائى ازبرلدككن صوكره مدينه يه كلير ؛ مشار اليه امام مالك حضورنده قاهره استفاده يه قويولور . بر مدت صوكره اوزمانلر عراق مكتب فقهيسنك ، تعبير ديكرله مذهب حنفيك مركزي اولان بغداده كلير ؛ اوراده دخى ايكي سنه مقدارى قاهره ابو حنيفه حضرتلرينك اصحابيله مجالسه و مذاكرات فقهيده بولنور .

اشته بوذات ، هرايكى مكتبك هرايكى مذهبك اعيان و مجتهدلريله حال تماسده بولنهرق تبتعاتنى اتمام ايتدككن صوكره مصرده « امام ابو عبدالله محمد بن ادریس الشافعى » عنوان ميجليله ميدانه چيقمش ؛ كندى اصولى دائره سنده اجتهاد ايدرك مذهبنى اثر ايتمهك باشلامشيدى .

حضرت شافعى ، تبتعات مديده سى ائساننده هرايكى مكتبك هيچ

شمدى بر معترض چيقوب ديه بيليركه : ارمنى وقعـه لرى حالا خاطرلرده در . بو فاجعه لرك سببى ايسه تعصب دينى سائقه سيله روا كوريلان مظللمدن بشقه بر شى دكلدر .

بوكا جواباً دينه بيليركه : بر طائفه نك بعض افرادينه قارشى اظهار ايديلن عداوت كرك او طائفه نك بتسون افرادينه كرك ديكر طائفه لره قارشى عدم اعتمادى ايجاب ايتمز . بونكه برابر ارمني لردن بر چوغى حالا خدمت دولته مستخدمدر . شو حال او فجايعك منشأى تعصب دينى اولديقتى بك اعلا كوسترر . ذاتاً ممالك عثمانيه ده كي ديكر خريستيانلرك مسلمانلردن دها كنش بر رفاه ايچنده يشادقلرينى كوزيمزله كوردك . اكر اوروپايلر بر آز انصاف ايتمش اولسهر ايدى ، بك اعلا آكلايايلرلر ايدى كه بو ديارده زمان زمان حادث اولان بوكي حر كاتك اسبابى بسوتون بشقه در ؛ بونك منبعى اسيا ده دكل اوروپاده آراميلدر .

ايشته ممالك عثمانيه ده كي خريستيانلرك تعليم ، تربيه خصوصنده مسلمانلرك ده او مرتبه يه كلسى تمنى اولنه جوق درجه ده بولنديقتى سويلك بكا هيچ كران كلبور . بك اعلا بو حال خريستيانلره قارشى سو ظن بسليكمزه ، اعتماد سزلق كوستريديكمزه مى دلالت ايدر ؛ جريده صاحبي كي بر محرره مسلمانلرى حكايه ايتديكي طرزده كوسترمك ياقشماز . چونكه اونك بو حالى هم مسلمانانك ، هم خريستيانلرك جانى صيقار . بن اويله ظن ايدىـورمه كه بو آدم مسلمانلردن بحث ايدركن قارشيسنه خوشنه كيتمين بر ايكي شخصك خيالى چيقمشده اونك تاثيريله بتون مسلمانلرى ، بتون مسلمان ارباب سياستنى عيني صورتده تصويره چالشمش . موسيو هانوتو بيلميلدر كه مسلمانلر حقنده كندينه سويليلان سوزلرك ، يا خود بعض عثمانيلر طرفندن يازيلان يازيلرك خارجده اصلا وجودى يوقدر ؛ بونلر سويله ينلرك يا خود يازانلرك خيالنده وجود ويرلمش شيلردر . بناء عليه بوكي اساسلر اوزرينه بنائى مطالعات ايتماسى ، حقيقت حالى بالذات تحقيق ايتدككنصكره سوزره كيرشمسى لازمدر .

موسيو هانوتو دييوركه « بن مسلمانلره خدمت ايتديكم حالده كنديلرينه دائر يازديغم مقاله دن طولايى علميه يوريديلر ؛ يا خدمت ايتمكلره قارشى فصل طاورانه جقلر بيله ؛ « اوت ، اكر موسيو هانوتو نطقنده يالكز سياستدن بحث ايده ايدى ، مسلمانلرك فرانسه حكومتى ايله اولان مناسبتلردن بشقه طرفلره سوق كلام ايتمه ايدى ، دينك اك باشلى اصولدن اولان ايكي بيوك اصله هجوم ايله ايدى كيمسه قالقوبده كنديسنى مواخذه ده بولمنازدي ده مطالعاتى انجق صحت يا خود عدم اصابت نقطه نظرندن تنقيد اولنوردي .

لكن هانوتو بونكه اكتفا ايتمهرك عقيدة توحيد علميه يوريدى ؛ بو عقيدة نك مسلمانلر اوزرنده فنا تاثيرلر حصوله كتيرديكنى ايلرى سوردى . دها صكره عقيدة قدره سل سيف ايدهرك مسلمانلر مسلمان قالدجه انحطاطه طوغرى كتمككن كبرى قالميه جقلرينى ادعايه قالقشدى كه بو حر كته قارشى هيچ بر مسلمان روى رضا كوستره مز .

بر اصل و مسئله سنه نظر تنقیدی انفاذ ایتمه دن کجمدی. مسئله لری برر برر تدقیق ایتدی. اصولی، فروعی هپ برر برر محاکمه چکدی. محاکمه بی طرفانه می اجرا ایتدی؟ - اوت... فقط کندی اصولی، کندی نظاماتی دائره سنده... اسلافجه ایضاح اولنیوب مهیمجه کچیشدیربان بعض نقطه لرده تفصیلات اعطا ایلدی. هرایکی مکتبجه، یاخود آنجق بریسی طرفندن، مظهر حمایه اولان بعض اصولی رد ایتدی. بعضاً نادر اوله رق یکی، اکثریت اوزره ایکی مکتبک وسطنده، بعضاً ایکسندن مرکب اصول اجتهدیه و قواعد فقهیه وضع ایلدی. ایشته محاکمه سی شواصول، شوقواعد داخلنده جریان ایدیوردی.

علمای تابعینجه، بعض احادیث صحیحجه مجهول قاهره، او محله اقوال اصحابه، اقوال مشایخه، یاخود اجتهدیه مراجعت ایدیش اولدیغنی کوردی. صوک کونلری احادیث صحیحجه میدان چیمش؛ فقط او محله لرده اقوال اسلاف، تصادف ایدیلکده بولندیغندن علمای زمان - عراقلیلر، حجازلیلر - او احادیثک مطعون اولدیغنه ذاهب اوله رق قبول ایتمز، مذهب مشایخی ترجیح ایلردی. امام شافعی بو حالی موافق بولمادی؛ بو صورتلرده مطلقاً احادیث و سننک ترجیحی لازم کلدیکنی ایلویه سورردی.

زمان شافعیده آثار و سنن ایلر برابر اقوال اصحاب جمع اولنیوردی. فقط بعض آثار و سننک صحتی میدان چیقیدینی حالده بعض اقوال اصحاب آنلره مخالف کلیوردی. امام شافعی شهسز بو حالی ده تجویز ایتهدیکندن اقوال اصحابی اساسندن قبول ایتماکه قرار ویردی. حالبوکه اقوال اصحاب کرك عراقلیلرجه کرك حجازلیلرجه اصولی دائره سنده بعض شروط ایلر قبول ایدیلنیوردی.

حجازلیلر، عراقلیلرجه، اقوال متخالفه و متعارضه بی جمع و توفیق ایتک ایچون مضبوط بر اصول وضع ایدیش دکلدی. هر مجتهد کندی اجتهدی و جهله بر جاره توفیق بولنیوردی. امام شافعی بونک ایچون مضبوط اولان اول و قوانین وضع ایلدی.

امام شافعی روایت، نقل خصوصنده خیلی دقتی و محافظه کار بولنیوردی. سنده، رواته، سلسله یه پک زیاده اهمیت ویریوردی. ایشته بوندن طولانی احادیث مرسله بی پک محدود شروط داخلنده قبول ایلر، «مسند» ی مطلقاً «مرسل» ه ترجیح ایدیوردی. حالبوکه عراقلیلر میاننده «المرسل فوق المسند» دینلرده بولنیور دکلدی. امام ابو حنیفه نکه ده بوبابده مذهبی خیلی وسعتی ایدی. حجازلیلر، حتی امام مالک حضرتلری ده بو خصوصده او قدر محافظه کار دکلدی. هله امام شافعی عراقلیلرجه مظهر قبول اولان استحسانانی شدتله رد ایدر؛ استحسانک شرعه، دینه رأی قاریشدر مقدر باشه، هیچ برشی اولمادیغنی سویلردی. ایشته بوندن طولانیلرکه شافعیلر، حنفیلر «اصحاب الرأی» دیزلر. برنوع ذمی مشعر اولان بوتعبیر شو استحسان مسئله سندن ایلر و کیشدر.

فی الحقیقه، استحسانده بونوع رأی یوق دکل، وار؛ زیرا ایجاب

مصاحبتدن، یاخود ضرورت و حرجدن طولانی قیاس خلافنده اعطای حکم ایدیلرده ادله دن بریسنی تشکیل ایدن قیاس نظر اعتباره آلتماز.. ایشته بونوع حکم بالرأی اولیور.

فقط شوراسی ده نظر دفته آلتایدیرکه بر دلیل شرعی بولمادیجه حنفیلرجه قیاس ترک ایدیلرک استحسانه مراجعت اولتماز.

استحسان تعبیری حادث ایهده، اصل ماصدق دور سلفندن، دور اصحابدن بالتوارث کلیور. خلفای راشدین و اصحاب کزین حضرت انک فتاوی و مجتهداتی، قضیه سی - باخصوص معاملات خصوصنده اولانلری - تقیش ایدیلر سه برچوق استحسانلره تصادف ایدیلر جکی شبهه سزدر.

ذاتاً طریق حیاته، معاملاتده منفعت مشروعه نك آنجق استحسان طریقله تأمین ممکن اولان برچوق ماده لر موجوددر.

قیاسله عمل ایتک بونک ضیاعنه سبیت ویرر. عباداتده دخی قیاسه یایشوب قالمقده برچوق حرجلره مؤدی اولور. ایشته بوندن طولانی استحسان سلفاً و خلفاً قبول ایداش بولنیوردی.

ایشته امام شافعی حضرتلری شو خصوصات معروضه ایلر برابردها برچوق نقطه لرده کندیته مخصوص بر جیفر آچه رق اصول اجتهدینی تحدید و تعیین ایلدی. کندیسی و اصحابی شویول اوزرنده ایلرله دیلر؛ جالیشدیلر... شافعی یه منسوب اولق اوزره منتظم، مکمل بر فقه میدان کلدی.

شافعی رضی الله عنه طبعاً عرب فطرتنده سربست بر ذات ایدی. فکرنده، تربیه سنده شائبه تقلیدیوقیدی. حردوشنیور، حرسویلیوردی. متانت و جسارت قلبیه یه، عزم و ثباته مالک ایدی. عبدالله بن عباس رضی الله عنهما نك طریق اجتهدده خیر الخلفی دینلمکه سزا ایدی.

فکراً، فطرة بر منقد ایدی. شارع اعظم صلی الله علیه وسلم افندمزدن ماعدا اصحاب و تابعین و مجتهدین دن هیچ برینک سوزنی بلا محاکمه قبول ایتمز؛ موافق بوله مدینی صورتده رد ایتمکندن ده چکنمزدی. قرآندن، سنندن باشقه هیچ بر کسمیه تقیدی یوق ایدی. اقوال اصحابی ده قبول ایتماکه قرار ویرمیشدی. تابعین و سائرلری ایچونده حکمی بو ایدی.

داندده موجود فکر تنقید و سربستی ایلر برابر دین مینه، شرع شریفه رأیک قاریشدر یاسنه قطعاً جواز ویرمه یوردی. بو نقطه ده پک زیاده حساس، صوک درجه متیقظ طاوورانیوردی. استحسانانی رد ایدیوردی. سنن و آثاره بتون موجودیتله یایشور؛ بونلره تمسک خصوصنده پک شدتلی کورنیوردی. حتی نقلاک انججه نقطه لرینه و ارنجه یه دکن تحلیلینه غیر ایلر؛ ذره قدر بر استنادگاه بولورسه آنی قبول ایدردی. ایشته شافعیلرجه مظهر قبول اولان مفهومات بوقیلدن ایدی.

دلیل شرعینک مساعدده سی قدر معقولیتندن آریلق استه یوردی. برچوق مسئله لرده نقل مساعد بولندیغندن حتی سلفلرینه مخالف

مباحثات

خطبه لره دائر

بعد السلام ،

تورجکه خطبه لره قبولی و یا خود عربی، خطبه قرائت ایدله کدن اول
تورجکه اوله رق ایضاح ایدلسی ۶۹ نومرولی محترم صراط مستقیم ده
مندرج بر مکتوبده بدعت سیئه اوله رق کوستریلیور و علاوه اولوته رق،
اوزون و خلقتک ا کلامدینی برلسانله قرائت ایدیان خطبه لر جماعتک
تغییری موجب اولور دینلیور .

خطبه لره تورجکه قرائت اولنسی ممالک عثمانیه مسلمانلری ایچون
غایت، فائده لی بر ماده در . چونکه خطبه دن ایدله جک استفاده یی آنجق
آکلامق و بیلمک ایله تأمین ایده بیله جکر ؛ بوراده مع التأسف محترم
خطیب افندیکن فکرلرینه اشتراک ایدمیه جکمدن دولای تأسف .
ایدزم . خطبه لره تورجکه او قومسی بدعت سیئه اوله جفی بیان بیوریلیور .
حابو که بونده بن بر بدعت کوره میورم ، بالعکس بدعت حسنه کوریورم .
اسلامیت دائماً ترقی و تعالی یی و علم و هنری امر ایدر . ترقی به تعاق
ایدجک بر خصوصی اسلامیتک منع ایتسی ظن ایتهم که قابل اولسون .
تورجکه خطبه لر خلقتک عبادات و طاعات ایله ، تنویر افکار و تصحیح
اخلاقه خدمت ایده جکی کبی علم و هنر ایله ترقی و تعالی به سوق و تشویق
ایدز و نصیحت و یرر . هم هندستانده عربی، سندن صوکره محلی لسانی ایله
خطبه قرائت ایتک بدعت سیئه عد اولونمیورده عثمانلی مسلمانلری
ایچون نه سببه بناء بدعت سیئه عد ایدیلین . هندستان اهالی
اسلامیه سی شهبه سز که خطبه نک کندی لسانی ایله قرائت اولونمه
سندن پک چوق استفاده معنویه و مادیلری اولمشدر .

حسن نیت و سلامت فکرلرندن آمین بولندیغمز حافظ افندی
حضر تلی مکتوبلرینک قسم نایسندنه کندی قلملریله تصدیق
بیوریورلر که اوزون و خلقتک آکلامدینی برلسانله او قونان خطبه لر
تغییر اهالی یی موجب اولور . و بوسیله ایله برقاچ مختصر خطبه نمونه سی
یازدیله . بو خطبه لر شایان تقدیر اولدینی کبی خلقتک آکلامدینی برلسانده
سویله نن خطبه لر جان صیقمده اولدینی عین محله تصدیق ایتکده
موجب تشکر در . بناء علیه آ کلاشیلیور که بالکزر عربی خطبه لره
قراشدن صکره یا خود خطیب خطبه به چیمارزدن بر آز اول « ای
جماعت بو کون او قویه جغم خطبه نک مالی شودر » دیه تورجکه تفسیر
ایدلسی پک بیوک فائده تأمین ایتکدن باشقه تغیر اهالی یی ده موجب
اولمیه جق . انشاء عن قریب تورجکه خطبه نمونه لرینده ، بو معتبر
صحیفه لره کورسکه مباحی اولورز .

احمد جاوید

خطبه لر

خطبه لر حقنده بر چوق سوزلر سویلندی . . نهایت اصلاحی
جهته کیدلیدی . صراط مستقیمک نسخ اخیرده سندن نشر ایدیلن

اوله رق طرف معقولی التزام ایتدیکی ده کوریلیر . . فقط عقل ،
مذهبنجه ایکنجی درجه ده حائز اهمیت ایدی . بناء علیه تعارض ،
تخالف اثناسنده رجحان مطاقا نقل طرفنده قالیر . بر مسئله غیر معقول ده
اولسه ، ولو ضعیف ده اولسون ، نقله مستند اولمق کافی کوریلیردی .

امام شافعی حضرتلری ، اولجه دخی عرض ایدیلدیکی وجهله
عراقیلر ایلله حجازیلر آراسنده متوسط اولان بر فکر اجتهاد ایلله ظهور
ایتمش ایدی . بعضاً آز چوق تنقیدات اجرا ایدره عراق مکتب
فقهی سندن ، بعضاً آز چوق بر تعدیلات عقلیه ایلله حجازیلردن
اخذ و اقتباس ایلردی . بعضاً آز اکیسک آراسنده بریول تعقیب ایلر ،
کندی اجتهادینی ایلرو سورردی .

امام ابو حنیفه ، امام مالک رضی الله عنهما حضراتی یکی بر مذهبک
مؤسسلری اولمقدن زیاده اسکی ایکی مکتب فقهینک بیوک ترجهانلری
اعتبار ایدیلوب امام شافعی رضی الله عنه ایسه مؤسس مذهب طائیفه سزادر .

« صوکی وار » قزانی حلیم ثابت

— ۹ —

خطبه

الحمد لله الذي كل شيء يتحول ويفنى وهو سبحانه باق على الاطلاق .
الحمد لله الذي جعل في قلب الليل والنهار عبرة لاهل التوفيق والوفاق .
الحمد لله الذي قدر الآجال ويسر الاعمال وحذر من الشقاء والشقاق .
الحمد لله الذي منع الردى عن اقتدى بسيد السادات . استغفره واشهد
ان لا اله الا الله ستر على من عصى واحسن لمن اساء . واشهد ان
سيدنا محمدا جاء بالهدى والهدى منه جاء . اللهم صل وسلم على هذا
النبي الكامل الضياء العادل القضاء . وعلى آله وصحبه انصار الیقین
وانوار الظلمات وسلم تسليماً كثيراً « اما بعد فيا عبدالله » هذا آخر
العام قدبر امرك فالعمر ينقضى عاما بعد عام . هذا آخر اسبوع من
هذه السنة وانت في سنة من الغفلة او منام . هذا ختام العام فحسن
عملك عسى ان يكون لك فيه حسن الختام . هذا تمام ماضى فاعتبر
بما كان واجتهد فيما هو آت . الاله كل ليلة يقول هل من تائب فهل
اهتز يوما من هذا المقبل عبد وتاب . كتاب الذنوب امتلاء بما خبث
وعاب فهل آن ان يملاء احد بما حسن وطاب . زمان الجاهلية كأنه
رجع بعد ان مضى وغاب . فأين دمع جرى واين قلب ذاب .
وقع البلاء اشتد فأين اليقظة فقد طالت ايام النفلات . القوة اضمحلت
العزائم انحلت النوائب قد حلت فداركو انفسكم قبل الممات . الاسلام
تصدع والعدو يريد ان يجمع والشعل كاد يتقطع فالعزم العزم
والاهات يا ايها الدمع هات . اتقوا الله ولا تحفظ على الاسلام فاتفقوا .
اتقوا الله فأعداء الاسلام على ضياعه قد اجتهدوا . اتقوا الله وانا
بالنصر كفيل والله ذو فضل عظيم . قال رسول الله [ص] « اثنان
يكرهها ابن آدم يكره الموت والموت خير للمؤمن من الفتنه ويكره
قلة المال وقلة المال اقل للحساب » صدق رسول الله .

على شيخ العرب